

OPINIA KONSERWATORSKA

Okna 2. kondygnacji w elewacji zachodniej gmachu głównego Politechniki Gdańskiej

Dokonano przeglądu 18 okien na 2. kondygnacji w elewacji zachodniej gmachu głównego Politechniki Gdańskiej pod kątem oryginalności substancji zabytkowej oraz stanu zachowania.

Stwierdzono, że 9 sztuk jest oryginalna i pochodzi z początku XX w. Pozostałe zostały wymienione na nowe, analogiczne do zabytkowych, w ok. poł. XX w.

Okna zabytkowe są czterokwaterowe (dwupoziomowe, dwudzielne) ze ślaniem przesuniętym ku dołowi. Wykonane są w konstrukcji skrzynkowej, usytuowanej za kamiennym węgarciem oraz kamiennymi słupkami i ślamiem. Skrzydła, zarówno zewnętrzne jak i wewnętrzne, dzielone są szczeblinami: w nadślamiem – krzyżowymi, natomiast w podślamiem - pionowymi. Dolne skrzydła wewnętrzne zamykane są na nietypowe zawrotnice. Pozostałe na zasuwnice. Klamki są mosiężne o srebrnym odcieniu. Konstrukcja skrzydeł wzmocniona została żelaznymi narożnikami o dekoracyjnie wyciętych zakończeniach. Poza tym stolarkę zaopatrzone w gałki, a w górnych skrzydłach szyldziki.

Stolarkę okienną wykonano z drewna sosnowego poza dolnymi ramiakami z okapnikami oraz szczeblinami wykonanymi z drewna dębowego.

Zabytkowe okna prezentują zróżnicowany stan zachowania. Drewno zachowane jest dość dobrze, natomiast okucia zamykające w większości nie spełniają swoich funkcji. Powodem jest zamalowanie ich kilkoma warstwami farby, zużycie, a czasami pokrzywienie i uszkodzenia mechaniczne. W większości skrzydeł zewnętrznych systemy zamykające nie działają w związku z tym pozostają one stale niedomknięte.

Zabytkowe okna, z uwagi na ich wartość historyczną, a zwłaszcza unikatowe okucia, należy zachować. Okna wtórne można wymienić na nowe.

WYTYCZNE KONSERWATORSKIE

W celu zastosowania optymalnej metody łączącej poprawę warunków termicznych we wnętrzach oraz poszanowania substancji zabytkowej okien proponuje się następujące postępowanie:

1. Zachować i wykonać renowację zabytkowych okien (9 sztuk, o wymiarach 335 x 240 cm). W celu poprawy warunków termicznych we wnętrzach dopuszczalna jest wymiana (rekonstrukcja) skrzydeł wewnętrznych na nowe z szybą termoizolacyjną oraz wprowadzenie uszczelek.

Program prac konserwatorskich:

- a. Demontaż skrzydeł okiennych, wywiezienie ich do warsztatu wykonawcy, demontaż szyb i okuć.
- b. Usunięcie grubych warstw przemalowań ze wszystkich powierzchni drewnianych i metalowych zarówno na skrzydłach jak i obokniach. Przy użyciu nagrzewnic i szpachelek do skrobania. Doczyszczanie chemiczne przy użyciu past przeznaczonych do usuwania powłok lakierniczych.
- c. Impregnacja najbardziej zniszczonych okapników poprzez pędzlowanie Paraloidem B72.
- d. Uzupełnienie nielicznych większych ubytków i uszkodzeń (zwłaszcza przy otworach do zasuwnic) drewnianymi flekami, a mniejszych ubytków poprzez szpachlowanie kitem akrylowym oraz elastyczną szpachlówką akrylową przeznaczoną do drewna.
- e. Delikatne szlifowanie powierzchni w celu jej wyrównania do malowania.
- f. Nafrezowanie rowków po obwodzie wewnętrznych skrzydeł okiennych służących do zamontowania uszczelek wciskanych typu biel-gadka QL 3078.
- g. Zachować i poddać renowacji żaluzje znajdujące się w polu pomiędzy szczeblinami jednego z okien (pomieszczenie 165a).
- h. Oczyszczenie wszystkich okuć. Naprawa uszkodzonych mechanizmów zamykających skrzydła. W skrzydłach zewnętrznych można wymienić zasuwnice na nowe ale z przełożeniem oryginalnych klamek.
- i. Gruntowanie powierzchni przy użyciu podkładu przeznaczonego do drewna do powierzchni zewnętrznych.
- j. Dwukrotne malowanie farbą w kolorze „złamanej” bieli (RAL 9010) przeznaczoną do drewna w ekspozycji zewnętrznej.
- k. Montaż nowych, grubszych szyb (4mm) ewentualnie w skrzydłach wewnętrznych szyb termoizolacyjnych przy użyciu sylikonu neutralnego NA469 biały.

- l. Montaż klamek i szyldów. W przypadku braku oryginalnych klamek lub szyldów rekonstrukcja wg pierwowzoru. Montaż skrzydeł okiennych, regulacja zawiasów i zamknięć w celu likwidacji luzów i uzyskania szczelności okien.
- m. Konserwacja parapetów wewnętrznych wg powyższych zasad.
- n. Uzupełnienie spoin zewnętrznych występujących pomiędzy murem a stolarką.

Po renowacji wszystkie skrzydła okienne winny przylegać do obokni, a systemy zamykające pracować prawidłowo (bez oporu) i spełniać swoją funkcję.

2. Okna wtórne (3 szt.: 346 x 335 cm i 6 szt. 240 x 335 cm) można wymienić na nowe, zrekonstruowane wg zabytkowych wzorców. Powinny to być okna skrzynekowe. Zewnętrzne skrzydła zrekonstruować z powtórzeniem wszystkich zabytkowych detali: profili, wymiarów, sposobu otwierania i zastosowanych materiałów (w załączeniu szczegółowa inwentaryzacja rysunkowa zabytkowych rozwiązań konstrukcyjnych). W skrzydłach wewnętrznych natomiast można zastosować szyby termoizolacyjne oraz uszczelki. Takie rozwiązanie jest zalecane z powodów konserwatorskich - widok okien w elewacji pozostaje bez zmian. Jak i z powodu zasad fizyki - uszczelnione powinny być skrzydła wewnętrzne, które nie będą dopuszczały ciepłego, wilgotnego powietrza do przestrzeni międzyszybowej. Ramiaki skrzydeł wewnętrznych winny mieć szerokość, zbliżoną do skrzydeł oryginalnych. Natomiast szyba termoizolacyjna powinna mieć zredukowaną grubość (np. 4/10/4) aby jak najmniej wpływała na estetykę okna. Z powodu zachowania oryginalnego wymiaru szpros (szer. 23 mm) dopuszcza się wykonanie go w formie niekonstrukcyjnej (naklejany i czopowany do ramiaka skrzydła). W tym wypadku pomiędzy szybami zespolonymi powinna być przekładka, która będzie imitowała szpros konstrukcyjny. Do zamykania nowych okien zastosować nowe zasuwnice ale z klamkami zrekonstruowanymi według zabytkowych. Narożniki i zawiasy można zastosować o prostej niedekoracyjnej formie.

Ł. Orędo

1. Okno zabytkowe

2. Okucia w oknie zabytkowym: zawrotnica, klamki, narożniki.

3. Klamka przy zawrotnicy skrzydeł zewnętrznych

4. Zabytkowe narożniki i zawiasy czopowe z dekoracyjnymi zakończeniami.

5. Detal zabytkowej zasuwnicy

6. Detal zabytkowej zasuwnicy

7. Sztydziki w górnych skrzydłach. Widoczne braki.

8. Detal okucia zamykającego górne skrzydła.

9. Żaluzja w polu pomiędzy szczeblinami skrzydła zewnętrznego

10. Okno zabytkowe od strony zewnętrznej

11. Niezamknięte skrzydło z powodu niesprawnego dawnego systemu zamykania.

12. Okno wtórne z prostymi klamkami i narożnikami wpuszczanymi. Szprosy znacznie szersze niż oryginalne.

